

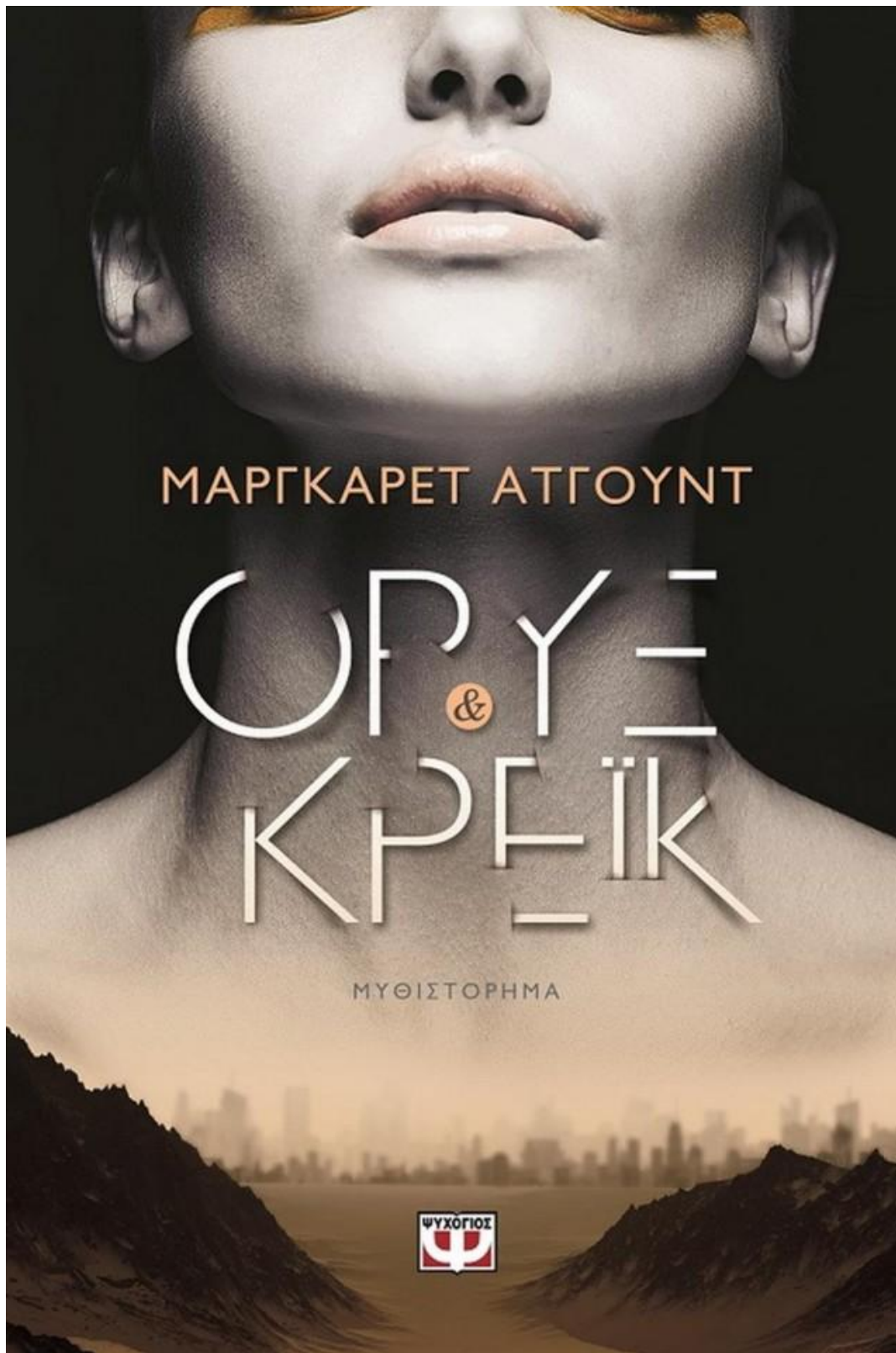
Αφιέρωμα στη Μάργκαρετ Άτγουντ

Με αφορμή την πολύ πρόσφατη επίσκεψή της στην Αθήνα.

Η εντυπωσιακή, δυστοπική τριλογία της Άτγουντ, **Όρυξ και Κρέϊκ, Η χρονιά της Πλημμύρας, Το τέλος του Κόσμου** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Ψυχογιός** σε μετάφραση της Έφης Τσιρώνη. Το παράξενο και κατά πολύ ρεαλιστικό σύμπαν μιας φουτουριστικής κοινωνίας που ανήκει στο είδος της speculative fiction (μυθιστόρημα πραγμάτων που μπορούν να συμβούν), όπως προτιμά να το αποκαλεί η συγγραφέας και όχι science fiction (μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας), ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας τον κίνδυνο μιας πανδημίας που θα μπορούσε ως μια άλλη “άνυδρη πλημμύρα” να προκαλέσει το τέλος του κόσμου.

Στο πρώτο βιβλίο (*Όρυξ και Κρέϊκ*) γνωρίζουμε τον Κρέϊκ, χαρισματικό επιστήμονα βιοτεχνολογίας, με ιδιαίτερο ψυχισμό. Ένας συνδυασμός έντονου και σοβαρού μελετητή της ανθρώπινης φύσης, από φιλοσοφικής και βιολογικής άποψης και κυνικού, εσωστρεφή χιουμορίστα. Ο Χιονάνθρωπος, πρώην Τζίμυ, ο μόνος επιζών μιας μυστήριας πανδημίας που έχει θερίσει το ανθρώπινο είδος, θυμάται το περίεργο διαδικτυακό παιχνίδι που έπαιζε με τις ώρες με τον φίλο του Κρέϊκ, τον Ολεθρώνιο, έναν μαραθώνειο ολέθρου για τον άνθρωπο και το περιβάλλον του, καθώς αφορά ατελείωτες λίστες εξαφανισμένων ειδών. Ο Κρέϊκ λαμβάνει τα τεκταινόμενα του παιχνιδιού πολύ πιο σοβαρά από τον Τζίμυ, ο οποίος δυσφορεί με τις εμμονές του φίλου του. Και φαίνεται αργότερα ότι, κρυφά ο ένας από τον άλλον, ερωτεύονται εμμονικά την Όρυξ, τη γυναίκα με τη μυστήρια προέλευση, καθώς το παρελθόν της συνδέεται με την σεξουαλική της εκμετάλλευση από εμπόρους παιδικής πορνογραφίας του διαδικτύου.

Η **Άτγουντ** μας εισάγει σ'έναν μελλοντικό κόσμο που όμως, στην αλληγορική του διάσταση, θυμίζει το σήμερα. Οι δύο φίλοι Κρέικ και Τζιμυ μεγαλώνουν στα Συγκροτήματα, πολυεθνικές με προϋπολογισμό δισεκατομμυρίων στην έρευνα και καινοτομία, για όλο και πιο πολλή εργαστηριακή έρευνα στις μεταμοσχεύσεις, μεταλλάξεις και διασταυρώσεις, επεμβαίνοντας όλο και πιο πολύ στη γενετική

και τη διατροφική αλυσίδα. Η πόρωση και η ασυδοσία βρίσκεται σε όλα τα επίπεδα των ανθρώπων που ζουν επίπλαστα, κούφια και ασυνείδητα, είτε είναι οι βιογενετιστές του στείρου και υπερπροστατευμένου κόσμου των Συγκροτημάτων είτε οι αποκτηνωμένοι, εκτεθιμένοι άνθρωποι των Χαβουζών – όνομα που τα λέει όλα για τις πυκνοκατοικημένες, υπερκαταναλωτικές μεγαλουπόλεις που βρίθουν από μαγαζιά μεταλλαγμένων τροφών και αγοραίου έρωτα, υπερ-βίαιες, ενίοτε καννιβαλιστικές συμμορίες, εταιρίες φαρμακευτικών χαπιών ή σκευασμάτων με αδιανόητες επιδράσεις- παρενέργειες, καθώς και άπειρες διαφημίσεις για μωρά με γενετικό κώδικα-παραγγελία.

Εδώ στην Αθήνα, στην πρώτη της παρουσίαση στο **Μέγαρο**, η Άτγουντ τόνισε στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό, ότι το κοινωνικό χάος και η αποκαλυπτικού μεγέθους κάθαρσή του αποτελούν στοιχεία μυθολογίας. Αναφέροντας τον γνωστό μύθο του Ησίοδου για τον κατακλυσμό και τα γένη των ανθρώπων, όπως και τον καταποντισμό της Ατλαντίδας, μύθο του Πλάτωνα, μίλησε για την έννοια της δυστοπίας, το αντίθετο της ουτοπίας: έναν τόπο που αντί όλοι οι άνθρωποι να ζουν μαζί αρμονικά έχοντας όλα τα προβλήματα ηθικής, δικαιοσύνης, οικονομίας, ιατρικής λυμμένα, ζουν με τον φόβο της προσωπικής και συλλογικής τους κατάρρευσης. Αυτοί που δεν μπορούν να επιβιώσουν ή να συμβιώσουν στην δυστοπία, αφανίζονται.

«Η δυστοπία προειδοποιεί τους ανθρώπους να μην γίνονται πολύ έξυπνοι» είπε χαρακτηριστικά η Άτγουντ δίνοντας ως παράδειγμα το βιβλίο του προκατόχου της **Τζορτζ Όργουελ 1984**, μια αλληγορία του σταλινικού κρατικού ελέγχου, καθώς το 1984 διαβάζεται και 1948. «Σε μια δυστοπία δεν χωράνε κάποιιοι και γ' αυτό πρέπει να εξαλειφθούν. Πάντα για το καλύτερο μέλλον της κοινωνίας. Αυτή η άποψη βέβαια είναι μονόπλευρη».

Το τέλος του κόσμου όπως γράφει ο τίτλος του τελευταίου βιβλίου της Άτγουντ έχει επέλθει. Το τέλος του κόσμου, έχει υλοποιηθεί. Ήταν προσχεδιασμένο και εργαστηριακά δοκιμασμένο ότι θα ήταν αποτελεσματικό. Μένει μόνο η μια και μοναδική εφαρμογή πάνω στους δισεκατομμύρια κατοίκους του πλανήτη. Η Άτγουντ χειρίζεται προσεκτικά την έννοια της δυστοπίας. Το ιδιοφυές μυαλό του Κρέικ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι άνθρωποι δεν μπορούν να γλιτώσουν από τον εαυτό τους. Άρα, αφιερώνει τη σύντομη ζωή του στο να βρει τον τρόπο να καταστρέψει το φαύλο γένος των ανθρώπων homo sapiens. Η μυθικών διαστάσεων καταστροφή βρίσκεται στα χέρια του Κρέικ. Μια άποψη που πρέπει να αποδοθεί διαφορετικά στο νέο είδος ανθρώπων, τους Κρέικερς, κατασκευάσματα του παρανοϊκού αντί-Δημιουργού, λίγο πριν το τέλος.

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΓΟΥΝΤ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η Άτγουντ εισάγει την έννοια της θρησκευτικότητας και του συμβολισμού ως αναπόσπαστα κομμάτια της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο Χιονάνθρωπος σε ρόλο προφήτη αναλαμβάνει να προστατέψει τους Κρέικερς και με τις ιστορίες του ζωντανεύει, στην ουσία ανα-δημιουργεί, τον κόσμο του παρελθόντος. Οι Κρέικερς γνωρίζουν ότι ο άνθρωπος που τους έδωσε τη ζωή είναι ο Κρέικ, μέσα στον Θόλο του Ζαραδείσου (το Paradise σ'αγγλικά παίζει με την έννοια του τυχαίου ζαριού-dice. Ο Ζαράδεισος συνιστά μια τεχνολογική επινόηση. Μια προσομοίωση της υπαίθρου, όπου η Όρυξ, έχοντας γίνει η ερωμένη και πιστή

συνεργάτης του ιδιοφυούς Κρέικ, διδάσκει τους Κρεϊκάνθρωπους πώς να λειτουργούν σε σχέση με τη φυσιολογία τους και τους βοηθάει να προσαρμοστούν. Για τους Κρεϊκερς όμως η Όρυξ είναι μια θεά ή αγία, προστάτιδα όλων των έμβιων πλασμάτων. Αργότερα, ο Χιονάνθρωπος εξηγεί ότι το Χάος έχει καθαριστεί από τον “καλό και αγαθό” Κρέικ για να μην τους κάνει κάκο.

Η ρητορική του Χιονάνθρωπου υιοθετείται αργότερα από την Τόμπι, την γυναίκα-ιέρεια μιας περιεργής θρησκευτικής σέκτας ευαισθητοποιημένων οικολόγων και ακτιβιστών με το όνομα Κηπουροί του Θεού. Η Τόμπι συνεργάζεται κατά την μετα-αποκαλυπτική περίοδο με την μικρή ομάδα επιστημόνων που έχουν επιζήσει και πλέον πρέπει να καταφύγουν σε πρωτόγονες μορφές αναζήτησης τροφής και καλλιέργειας της γης αναδομώντας μια κοινωνία σοφότερη ως προς τις δυνατότητες, αλλά και αδυναμίες του ανθρώπου.

Στοιχεία έμπνευσης για το βιβλίο ***Το Τέλος του Κόσμου*** εκπηγάζουν από τη βιογραφία της Άτγουντ όπως η ίδια εξιστόρησε μέσα από την πρωτότυπη ομιλία της στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τα παραστατικότατα σλάιντς μαυρόασπρων φωτογραφιών από τα παιδικά της χρόνια, τα παλιά, χρωματιστά ημερολόγιά της με φανταστικά σχέδια, τα εξώφυλλα των βιβλίων της φιλοτεχνημένα από την ίδια. Οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης στο Βόρειο Κεμπέκ, στην ερημική δασική έκταση όπου κατοικούσε με τους γονείς και τον αδερφό της, ώθησαν τα παιδιά στις πρώτες τους δημιουργικές αναζητήσεις καθώς δεν υπήρχε τίποτα τριγύρω για να τους αποσπάει την προσοχή. Δεν υπήρχε τηλεόραση, σινεμά, ή θέατρο. Μόνο βιβλία και κόμικς. Έτσι, από μικρό παιδί η Άτγουντ βρήκε έκφραση μέσα από το γράψιμο που λειτουργούσε και ως είδος ψυχαγωγίας.

Τα πρώτα της βήματα στο γράψιμο συνδέθηκαν με τα ερεθίσματα της μυθολογίας και τις θεωρίες του Νόρθροπ Φράι, Καναδού κριτικού λογοτεχνίας και δάσκαλού της. Ο Φράι εμπνεύστηκε τα μυθολογικά αρχέτυπα από τα οποία εκπηγάζει η δημιουργική γραφή, όπως περιγράφονται στο διάσημο στους ακαδημαϊκούς κύκλους βιβλίο ***The Anatomy of Criticism***.

Η Μάργκαρετ Άτγουντ αποτελεί πραγματικό δείγμα δυναμικής, χαρισματικής και φωτισμένης φεμινιστικής αφηγηματικής γραφής. Η ίδια πιστεύει ότι ο συγγραφέας πρέπει να κλείσει μια καλή συμφωνία με τον Κάτω Κόσμο, για να έχει προστάτες των ιστοριών του τους νεκρούς. Οι νεκροί ξέρουν τα πάντα. Ίσως, εκείνη το έχει καταφέρει.